

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

V. Oratio, eaque Prior De Duplici Majestate

urn:nbn:de:bsz:31-102400

ORATIO,

eaque PRIOR

DE

DUPLICI MAJESTATE,

Cum mihi, AUDITORES, in solenni hoc cœtu verba facienda sint de re, vel ad mores civilesq; disceptationes pertinentes, vel in Naturæ obscuritate positâ, vel aliâ quavis parte Philosophiæ comprehensâ, vel denique ex illâ disciplina, quæ voluntatem Dei nobis patefaciendo, & viam ad aternam salutem monstrando reliquas omnes dignitate antecellit, depromtâ, (ita enim habent verba Statutis Collegii Philosophici inserta: *Ceremonia Promotionis hœc ordine observentur: Primum Decanus habeat Orationem, ad finem aliquem vite utilem accommodatam, sumtâ materiâ vel ex doctrina Sacrarum literarum, vel ex aliqua parte sincere Philosophiæ*) visum est, quæstionem quandam ex Politicis proponere, eamque, quantum temporis angustia patitur, dictione non exquisitâ, sed de medio sumtâ, & quotidianâ, exequi.

Majestatem non pauci rerum Politicarû Scriptores faciunt duplicem: Alteram populo insitam, ideoque Reipublicæ coævam, & quandiu corpus ejus durat, permanentem, neque unâ sum vita Regis aut Principis expirantem; alte-

ram in Personam collatam esse, & cum ea coincidere scribunt; unde etiam personalem & imperantis seu regnantis, sicut priorē realē, & Regni sive imperii, appellant. Quin illā hāc, tanquāmfundamento, niti, eique, tanquāmsuperiori, obnoxiam & obstrictam esse, apertē profitentur.

Quæ quidem distinctio Veteribus, quantum mihi constat, penitus incognita fuit, neq; ullius ex antiquitate autoris testimonio comunitur. Ex Recentioribus autē Patronos habet sanē non proletarios, sed celebres, & multi nominis. Verūm, & nullis eam idoneis fundamentum fulciri, & cum magnis difficultatibus confictari, adeòque tūm seipsam, tūm naturam Majestatis evertere, semper existimavi.

Eā de re cūm nonnulla (nam omnia aut pleraque, quæ super eā dici possunt, jam proponere, intemptiva foret diligentia) in medium proferre constituerim, Vos, quæso, AUDITORES omnium Ordinum splendidissimi parvam exigui temporis usuram, benevolasque aures mihi concedite.

Ut igitur inde telam nostræ Oratiunculæ exordiamur, illis ipsis, quorum sententiam modò adduximus, *Majestas est summa potestas*. Summam autem potestatem dicunt esse, *quæ præter DEI immortalis potestatem superiorem inter homines, nullam agnoscit, nullique, præterquam Deo, sub-*

je-

secta sunt
esse omni
tatibus
peris, q
beri aut
runt. R
riorem;
gantur.
net illud
de priva
tem DE
re. Et, qu
Re
Re
Cum his
cietate c
Majesta
jestati in
que Leg
Quid
gere, si h
mi subse
realem M
priè & A
merè & i
addit ar
loquendo
autem A
nimata,
narchia,

se *Ma* *fit* *at* *que* *pareat*. Vel ut aliis loqui libet, esse omnibus imperiis aliis & potestatibus, dignitatibus & honoribus, *ius* & fastigium quoddam superius, quo post Deum nihil in statu Reipublice haberi aut excogitari majus aut excelsius possit. Afferunt, Reges solum DEUM & enssem habere superiorem, eosque, si alterius dicto morem genere cogantur, *Majestatis* nomine privari. Quò pertinet illud M. Aurelii: *Magistratus* quidem ipsos de *privatis*, *Principes* de *Magistratibus*, solum autem DEUM de *Principibus* judicare & discernere. Et, quod Lyricorum Latinorum Princeps canit

Regum timendorum in proprios greges,

Reges in ipsos imperium est Jovis.

Cum hinc quomodo quæso conciliari, quâve societate conjungi potest, quod iidem tradunt: *Majestatem*, quam *personalem* vocant, esse *Majestati imperii*, tanquam *superiori*, *obligatam*, eoque *Legibus* teneri?

Quid est, contradictionis pugnum sibi impingere, si hoc non est? Scriptor quidam non infimi subellii, in Theatro suo Politico *Majestatem* *realem* *Majestatis* appellationem non nisi *impropiè* & *Metonymicè* suscipere, opinatur, & ne temerè & inconsideratè id protulisse putari queat, addit argumentum: *Quod propriè* & *accurratè* loquendo, *Majestas* sit in re animata; *realem* *Majestatem* arbitratur non insidere in re animata, quod non ipsi *Monarchæ* inhereat, sed *Monarchiæ*, seu *imperio* aut *Regno*.

UNA 3

Sec

Sed ò inscitam, & rationi repugnàntem ratio-
nem! Cujus vanitatem deprehendat, qui primas
Philosophiæ rudimenta vel à limine saltim salu-
tauit.

Sunt certè, inter quos Hænonius, qui *ἡγεμονία*
ἡγεμονία, quod vulgò *subjectum* vocatur *Majestatis*,
constituunt *rem animà destitutam*. Dicunt e-
nim, *id esse territorium*. Quàm benè & cogitatè,
non est, ut jam perpendamus. Paulò circum-
spectiùs Besoldus: *Dam tribuant, inquit, impe-
rio Majestatem, non ideò inanimata rei eam ad-
scribunt, sed illa personarum intuitu competit rei*.
Quamvis fanè ne hoc quidem veritati conveni-
enter & exquisitè. Potiùs enim adserendum, eam
còntemplatione rei competere personis. Notum
est, *subjectum* non uno dici significatu, sed bipar-
titi à Philosophis, & ipso Philosophorum Cho-
ryphæo distribui. Aliud enim *subjectum* quod
vocat, aliud *subjectum quo*. Illi ratione hujus,
nò huic ratione illius, accidentia tribuenda sunt:
quemadmodum parùm aptè diceres, *albedinem*
superficièi inesse per corpus cùm potius *corporei in-
terveniente superficièi* adscribenda sit. Christum
seu Filium Dei, si ex Scripturis ad hanc rem illu-
strandam aliquid adducere fas est, ex Patribus,
ex semine David esse genitum secundum carnem,
Apostolus docet. At quis ita loqui ausit, ut dicat,
carnem genitam fuisse ex semine David, secundum
Filius Dei, vel secundum Christum? Quæreret
libet

libet e
si sumu
animat
na Mo
nam ip
esse, st
mines,
sive pra
in rebu
in regr
in rebu

Sed
lidam
cedat r
tur, tri
tamen
vulus f
enim M
priè, n
fic app
unt, a
bulo in
Deum
admo
Poëtæ

Ad
Majest
Majest

libet

libet ex eo, cum quò modò Disputationem ingres-
si sumus, quiq; negat, Majestatem Regni in re-
animata domicilium habere, quod non in perso-
na Monarchæ hæreat, sed in Monarchia: *in quo-*
nam ipsam Monarchiam commorari, aut desixam
esse, statuat? Dubio procul nominabit ipsos ho-
mines, ex quibus Regnum constat, sive universos,
sive præcipuos. At si Monarchia vel Regnum est
in rebus animâ instructis, & verò Majestas realis
in regna residet, fieri non potest, quin & ipsa sibi
in rebus animatis sedem fixerit.

Sed propiùs ad rem accedamus. Demus, va-
lidam esse propositam argumentationem. In-
cedat nomen Majestatis, cum illi quæ realis dici-
tur, tribuitur, significatè translatiò! Non sic
tamen effugient, quò minus ex hoc ipso fonte ri-
vulus fluat, alicujus absurditatis labe infectus. Si
enim Majestas realis non est Majestas nisi impro-
priè, nulla dabitur in Republica Majestas propriè
sic appellata. Nam Majestas personæ, uti statu-
unt, agnoscit superiorem. At Majestas, voca-
bulo in nativâ & genuinâ notione sumptò, præter
Deum immortalem nihil habet superius: quem-
admodum ex suprâ dictis constat, & testatur
Poëtæ Versiculi:

— — *Nullum caput ista super se*
Adspicit, excepto cælorum Rege, potestas!
Majestas ergò personæ indigna est appellatione
Majestatis, nisi voci proprietatis significationis de-
tracta, ali-

aliquam partem eminentiæ ejus abstulerit. Quod si verò nec Imperii Majestas hoc nomine propriè gaudet, cum præter hanc, & personalem, nullam aliam (sermo in præsentì non nisi de Majestate humanâ est) admittant: consequens est, nullam aliam propriè vocatam reperiri in mundo, neque repertam esse unquam Majestatem. Quod si ita est, prorsus nulla reperitur: quod enim propriè non est, id prorsus non est: sicut cadaver humanum, quia non est propriè homo, homo non est; & si non esset in rerum natura homo propriè divinus, nullus esset homo.

Sed hæc in gratiam ejus, qui Majestati populo peculiari, & ab altera, quæ Regi adscribitur, distincta, ex impropria significatione præsidium quarit, abundè disputata sunt.

Quoniam verò cujuslibet inquisitionis & expositionis veri duæ præcipuæ partes sunt: una, ut id, quod defendendum nobis sumus, vel plurimum aut unius saltem evidentis & validioris argumenti robore muniamus, idque contrariæ assertioni opponamus; altera, ut arma adversariis è manibus extorqueamus, aut aciem eorum retundamus: res ipsa postulat, ut, quibus telis pungent illi, qui Regiam Majestatem populi pedibus subjiciunt, videamus.

Constituens, inquit, est superis constituto. Cum ergò populus Principes & Reges constituat, nullum dubium esse potest, quin populus Regibus & Prin-

*Principum
eorum
rias Po
ci abdi
populo
potenti
cipit, e
plebs c
Avent*

*Ver
fulget
plumb
constit
consti
non et
non o
teri in
rum si
Tum
mino
ce spl
Studi
tus, &
felici
merc
sanæ
eum
Q
scipu*

Principibus, atque adeo potestas populi potestate eorum sit superior. Quod argumentum Zacharias Pontifex Francis suggessit, cum de Chitterici abdicatione consultaretur. Princeps, inquit, populo obnoxius est, quandoquidem quam habet potentiam, honorem, divitias, gloriam, à populo accipit, eique acceptam referat, necesse est. Regem plebs constituit, eundem & destituere potest, apud Aventinum Lib. III. annal.

Verum telum hoc non auratum est, nec cuspidè fulget acutâ, sed obtusum, & habet sub arundine plumbum. Quis concedat, omne constituens esse constituto superius? cum fieri possit, ut aliquid constituat aliud supra se? Si supra se, ergo ipsum non est eò superius, sed potius inferius. Annon olim contingebat, ut quis se daret ultrò alteri in sevitutem, ea subire paratus, quæ servorum sunt? Constituebat igitur sibi Dominum. Tum autem futurum est, ut servus præstet Domino, quando nigrum albo candidius, tenebræ luce splendidiore evadent. Ufu quoque venit, ut Studiosus bonarum artium, & parentibus orbat, & suæ tutelæ jam per ætatem effectus, quod feliciores faciat progressus, Viro erudito pactâ mercede se informandum tradat. Quis tam vesanae mentis est, ut discipulum Præceptori, quod eum constituerit, præferre audeat?

Quamvis enim nihil impediât, quò minus discipulus Præceptori antecellat: id tamen non

habet, ut discipulus est, sive, ut honestis disciplinis imbuitur (hâc enim ratione Præceptoris est præscribere, discipuli autem dicto audientem esse) sed ut princeps fortassis, aut Principis filius. *Non est discipulus supra Præceptorem, nec servus supra Dominum suum*, divina Servatoris nostri apud Evangelistam vox est.

Romulus, ut Autor est Dionysius Halicarnasæus plebejis dedit optionem, ut quem quis vellet, ex Patriciis sibi Patronum eligeret. Fuitne ergo Patrono cliens propterea superior? Valentinianus Imperator, licet se ad culmen imperii à Prætorianis evedtû esse fateretur, negavit tamen, propterea iis quidquam in se juris convenire, sed eorum non minus esse in omnibus parere, quàm aliorum quorumvis. *Ut enim me, inquit, ad Imperium eligeretis, in vestra erat potestate: sed postquam electus sum, quod petitis, meo in arbitrio est, non alieno. Pareatis ergo. Ego que faciendæ supersunt, curabo.*

Ex quibus satis superque, puto, demonstratum dedimus, quantum vanitatis primæ propositæ argumentationis parti sit adpersum.

Alteri quoque, quâ credunt, *omnes Reges à populo aut subditis constitui*, genua labare, multis ostendere possemus; sed in aliud id tempus rejectum volumus. Consideremus & alia, quibus Sententiam suam stabilire conantur.

Negari non potest, inquit Althusius, illam Ma-
je-

jestat
subje
in uniu
Majes
ut ille
inmu

Ver
præsta
re im
mini.
Tunc
quoq
ma ne
nullo
men u
ms to
stent a

Su
conf
alesc
tenti
D
re, qu
rium
quid
scate
N
ager
m

jestatem majorem esse, quæ immortalis est in suo subiecto, populo scilicet, & alteram minorem, quæ in unius persona consistit, & cum eadem moritur. Majestatem autem Imperii penes populum esse, & ut ille de vita non migrat, ita enim ab interitu esse immunem, apud omnes extra dubium est.

Verùm ô miserabilia argumenta, quibus de præstantia rei, aut ex longinquitate ætatis, aut de immortalitatis judicatur. Tunc quæcum homini, quod ea hõc longè durabilior sit, præferes? Tunc gloriam & celebritatem, quæ post mortem quoque viget, virtuti antepones? Materia prima necessitate corruptionis ita exempta est, ut nullo eventu queat ad nihilum reduci. *Ejus tamen ut faceret cum Scaligero dicamus, penè à devotissimis toties est à Philosopho dicta, picta, predicata, ostentata, decantata, ut loca recensere pigeat.*

Sumit quoque Althusius tanquàm certum & confessum, ex duplici Majestate Rempublicam coalescere; quod ipsum tamen est, super quò contentionis funis trahitur.

Deniq; non verentur probationis loco adferre, quod major potestas majores vires desideret plurimum autem tales sint, & magis quàm unius. Quod quidem tot evidenter falsis & inconvenientibus scætet, quod verba complectitur.

Non producam illa opera, quæ sine socio peragere Samsoni nihil operæ fuit, quibus patrandis multi conjunctim, imò nõ contemnenda homi-

num multitudo non fuisset par. De Maximino Thrace, qui tanta corporis vastitate & robore fuit, ut non raro per jocum Conjugis armillas loco annulorum pollice suo gestaret, quid Cuspinianus narret, referam. Cùm Maximinus, Imperatore Severo, sub quo stipendia faciebat, ludos militares in natali Filii celebrante, rure rediisset, videns certantibus proposita præmia, Principem rogavit, ut sibi quoque liceret manum cum militibus conferere. Severus proceritatem corporis miratus, ne quid indignum militibus homo barbarus inferret, concessit cum lictis certamen inire: Quorum sedecim sine ulla temporis intercapedine stravit miram prosperitate. Cumque tertio post die vires ejus penitus noscere Princeps cuperet, Maximino, pedibus comitari se jussu, equum diu nunc effusissimis agebat habenis, nunc in gyros variè torquebat: ut hominem defatigaret. Cumque postea percontatus, *an jam quoque pugnam expeteret*, promptissimumprehendisset; septem valentissimos milites ex omni numero delegit, cum quibus luctaretur. Sed & illos omnes illico digitum tollere coëgit.

Cœterùm cùm vires non in robore corporis tantùm, sed in pecuniis quoque aliisque rerum gerendarum instrumentis consistant, sumamus etiam M. Crassum, qui opibus & rerum abundantia adeo inter Romanos excelluit, ut negaret, quinquam habendum divitem, qui exercitum

ANNUO

annuo
plurim
in unum
plus vir
multos,
moria e
neque r
permitt
in virib
um, nih
tem, ut
quam v

Qua
mè sunt
lant. C
estatis d
netorun
est infe
dendi s
tus, opp
dum la

Turp
quando
majorè
Dicitat
pud ve
tam eff
cat Ha
superio

annuò reditu non posset alere. Cum hóc omnes plurimorum aliorum Civium Romanorum vires in unum congestæ comparari non poterant. Quin plus virium unum aliquem obtinere posse, quàm multos, infinitis exemplis omnis temporum memoria comprobatur. Quorum plura adducere, neque rei ipsius postulat evidentia, neque tempus permittit, præcipuè, cum & hoc accedat, quod in viribus unius, aut plurium, vel etiam omnium, nihil sit momenti ad perficiendam Majestatem, ut cujus natura *juribus* potiùs & *potestate* quàm *viribus* absolvitur?

Quæ ipsa certè vocabula confundenda minime sunt, quippe quæ paribus passibus non ambulant. Genevensium Respublica non minus potestatis & juris habet, quàm Genuensium & Venetorum; potestate tamen & viribus longè illis est inferior. Qui in latrones incidit, illi defendendi se potestas est, at plerumque viribus destitutus, opprimitur. Sed hæc illis quoque, qui *ere non dum lavantur*, non incognita sunt.

Turpiter autem hallucinari Althusium etiam quando scribere non erubuit, *plurium potestatem* majorè esse poteste *unius*, vel solius apud Romanos Dictatoris eminentia testatur. Dictatoribus apud veteres summam potestatem ad tempus creditam esse, leges civiles affirmant. *Dictaturam* vocat Halicarnassæus *potestatem legibus omnibus supersorem, à quâ consiliorum factorumque ra-*

tionem reposcere non liceat. Livius dicit, *Dictatorem imponi moderatorem & Magistrum consulis*. Unde ob duplicatam potestatem dictus fuit *dicuntur*. Imò, quod neque senatui, neque plebi obnoxius, sed ipse ambobus superior, fuerit, iisque pro arbitrio imperare potuerit, testatur Polybius.

Bodinus quidem Dictatoris potestatem Tribunorum & plebis libidini subijcere conatur inde, quod Luc. Papyrius Dictator Fabium Max. equitum Magistrum, quod contra ejus mandatum cum hoste dimicasset, capitis damnarit, qui tamen ex provocatione populi iudicio liberatus fuerit. Quod quidem adductis Livii verbis planum esse censet. Illa sic habent: *Tum Pater Fabii Tribunos, inquit, appello, & provoco ad populum, qui plus quam tua Dictatura potest, cui Rex Tullius Hostilius cessit,*

Verum ex iis, quæ in contextu Historici sequuntur, tam perspicuum est, atque si radiis solariibus scriptum sit, illam provocatione nihil fuisse effectum, licet pro Fabio, præter favorem populi & Tribunicium auxilium, staret Senatus auctoritas, memoria exercitus, & res præclare ab ipso gesta. Cum enim Dictator summam constantiam & rigorem suum tueretur, neque quidquam de eo diminutum vellet, & Tribuni, & populus, ad preces versi, orare eum institerunt, ut veniam errorem humano, veniam adolescentiæ Fabii daret. Quin
jam

jam ipsi
summu
turæ, co
& iram
bò com
Fabius
ficeret,

Quo
lii Regi
provoc
jorem s
spexit a
tribus, c
quo vic
rerat, so
res long
Fabio p
tus dea
pulm, se
erat, cog
vulgus j
esset, su
spontè,
tulit: q
storicus
evidens
mente v
non vid
Ne

jam ipse adolescens, jam Pater M. Fabius, Vir-
summus, utpote ipse olim functus munere Dicta-
turae, contentiones obliti procubere ad genua,
& iram Dictatoris fuerunt deprecati. Quæ ver-
bò complexus est Florus in Epitome, quando ait:
*Fabius Romam profugit, & cum causa parum pro-
ficeret, populi precibus donatus est.*

Quod autem Pater Fabius exemplo T. Hosti-
lii Regis adversus Dictatorem pugnavit, quasi is
provocationi ad populum cesserit, atque ita ma-
jorem sua populi potestatem agnoverit, in eo re-
spexit ad causam Horatii, unig ex tergeminis fra-
tribus, qui post conflictum cum tribus curialibus,
quo victor imperium Romanis in Albanos pepe-
terat, sororem interfecerat. Verùm enim verò
res longè aliter comparata fuit, quàm à Parente
Fabio prodita est. *Non coactus, aut ullo jure obstri-
ctus dedit locum provocationi Tullio Hostilio ad po-
pulum, sed cause, cujus Judex sine omni provocatione
erat, cognitionem, ne ipse tam tristis ingratis, ad
vulgus judicii, & secundum judicium supplicii autor
esset, sunt verba Livii, post longam hesitationem,
spontè, judicio ac voluntate sua, ad populum re-
tulit: quod quidem tum apud jam laudatum Hi-
storicum, tum Dionys. Halycarnassæum tam
evidens est, ut nemo tam sine oculis, tam sine
mente vivat, ut id, etiamsi non ita curiosè, legat,
non videat, non intelligat.*

Neque difficile esset pluribus demonstrare &
antè

ante oculos ponere, ex Legibus quoque, partim à Romulo, partim à Valerio Publicola latis, nisi finis huic Oratiunculae esset imponendus. Quod faciemus, si unum adhuc, quod vel palmarium in hac causa est, Althufio & ὁμοψύχοις opposuerimus.

Illud hujusmodi est. *Si plurimum potestatem in Republica esse majorem unius potestatis, semper terne veritatis est; non inuenietur, neque inventus est unquam status Monarchicum. Imò si ubiq; maximè penes populum jus est, nullamquog; reperire licebit Rempublicam optimatam.* Quod non illis solum, cum quibus modò controversia nobis est, sed toti Politicorum & Historicorum choro aduersatur. Illi autem excogitent, quidquid possint, vetant se, in quascunque velint formas, nunquam laqueò istò caput expedient.

Atque hæc quidem sunt, *Auditores honoratissimi, quæ de gemina quorundam Majestate commentari volui.* Fuerunt ea, fateor, generaliora, & non exiguam partem μεταφυσικῶν τε. Dabitur forrasis brevè de eadem quaestione

specialiora proferendi
locus.

D I X I.